

CAHİT ZARİFOĞLU

BİZE SÖZLERİMİZDEN
ÇOK YÜREĞİMİZDEN
ANLAYAN GEREK

SEDA EROĞLU

DESTEK YAYINLARI: 1467
BİYOGRAFİ: 34

**SEDA EROĞLU / CAHİT ZARİFOĞLU - BİZE SÖZLERİMİZDEN ÇOK
YÜREĞİMİZDEN ANLAYAN GEREK**

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak-Mesud Topal

Destek Yayınları: Haziran 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-267-7

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

“UMUDUMUZ
ACIMIZDAN DAHA
BÜYÜK OLMALI.”

CAHİT ZARİFOĞLU

BİZE
SÖZLERİMİZDEN
ÇOK
YÜREĞİMİZDEN
ANLAYAN
GEREK

SEDA EROĞLU

"Seçkin
Bir kimse değilim
İsmimin baş harfleri acz tutuyor
Bağışlamamı dilerim."

– Cahit Zarifoğlu

Önsöz

“Rüzgâr nereden eserse essin güzeldir

Alevler bir ayrı âlemdir

Dirlik sevinçtir – göç içimizedir.”

– Cahit Zarifoğlu

Her insan toprağa ekilen bir tohumdur. Yaşadıklarıyla filizlenir, şekillenir dalları. Kimi zaman mutluluktan rengârenk çiçekler açar, kimi zaman hüznüyle yaprak döker. Ama toprağa ekilmiştir bir kere. Köklerini derinlere salmadan, dalları göklere uzanmadan bitmez tohumun ağaç olma yolculuğu.

İnsan da tohumun toprağa düştüğü gibi düşer dünyaya. Fidanın zayıf bedeni nasıl güçlenecekse önce, insan da yaşadıklarıyla inşa eder kimliğini. Yalnız başına karşılaştığı her zorluğa göğüs gererek dallarını gökyüzüne uzatıp güçlü bir ağaç olan fidan gibi insan da kâinattaki tek başinalığı; ölümlülüğü, faniliği, her türlü acıya tek başına dayanmak zorunda kalışıyla en çok o ağaca benzer. Gücünü en çok da

acziyetinden alır. Yalnız doğmuştur, yalnız yolculuk edecek, O'nun karşısında hep âciz bir kul olarak yerine getirecektir varlığının amacını.

Köklerinden, dallarından, meyvelerinden faydalananlar da olacaktır mutlaka. Zaten zamanında da bu yüzden düşmüştür toprağa. Büyümüş, serpilmiş, gerek gölgesinde nefeslenecek, gerek meyvesiyle doycak, gerek duruşundan, hikâyesinden ilham alacak binlerce insana özünden bir parça sunabilmektir amacı.

Türk edebiyatının unutulmayacak şair ve yazarlarından Abdurrahman Cahit Zarifoğlu da yüz binlerce okurun kalbinde kök salan ağaçlardan biridir. Kısa fakat bereketli ömründe edebiyatın neredeyse her alanında kalem sallayan, kimi zaman içdünyasındaki kırgınlıkları, kızgınlıkları, yarım kalmışlıkları ustaca bir dil ve üslupla dile getirirken kimi zaman da yazdıklarıyla hem ulusta hem de dünyada yaşanan sorunlara karşı insanlığın sesi olan Zarifoğlu; kimi zaman da gerek çocukları gerekse çocukluğunu zamansız terk etmek zorunda kalmış büyükleri yazdıklarında unutmamıştır. Erken biten çocukluluğuna rağmen içindeki çocuğu her daim yaşatmayı başaran *İşaret Çocukları*'ndan biridir o. *Yedi Güzel Adam*'ın şairi... *Menzil'e* varacağı yolda *Korku ve Yakarış* içinde bir ACZ kul... Babasının çocuk kalbinde bıraktığı acıdan kurtulmak için girdiği arayışta şiire tutunmuş, hayatı boyunca aşkı sadece sevgilide değil, bazen bir

kuşun kanadında, bazen yaşlı bir ağaçta, ama en çok Hak yolunda bulmuş bir âşık... Kalemiyle gönüllerde iz bırakmış bir şairdir Zarifoğlu.

Geçtiği onlarca şehirde, tanıdığı yüzlerce insanın arasında kendini bir yere ait hissedememiş, diğerleriyle arasına ördüğü kalın duvarların arasında kendine bir yalnızlık yaratmış, bu yalnızlığı hayatının temeline yerleştirerek Yaradan karşısındaki âcizliğini şiirlerine aktaran Cahit Zarifoğlu kendi şiiriyle diğer edebiyat akımlarına dahil edilemeyen, şiire getirdiği imge yoğunluğuyla fark yaratan bir şairdir. Onun gözünde ideale ulaşmak için girişilen mücadele ve yaşam arzusu *İşaret Çocukları*'ndan *Korku ve Yakarış*'a kadar süren gerilimli bir yolculuktur.

Hayat yolculuğunda kimi zaman bir güreş kulübünde, bir uçuş okulunda, Kıbrıs Barış Harekâtı'nda, bir gazetenin muhabiri, bir öğretmen, fabrika işçisi, Avrupada bir seyyah, dergi ve yayınevi kurucusu olarak karşımıza çıkarak bizi şaşırtan zarif şair aynı şeyi kalemiyle de yapar. Sadece bir şair değildir o, bir öykü, roman ve radyo oyunları yazarı olduğu gibi çocuklar için bir masalıdır aynı zamanda. Şiirden çocuk edebiyatına kadar her alanda eserler vermiş, kırk yedi yıllık ömrüne onlarca kitap, yüzlerce şiir ve binlerce mektup sığdırmıştır. 1984 yılında Türkiye Yazarlar Birliği tarafından Çocuk Edebiyatı Dalında Yılın Yazarı ödülünü alarak bir yazarın sadece büyükler için yazdıklarıyla

değil çocuklar için yazarak da ölümsüz eserler verebileceğini göstermiştir.

İnandığı fikrin ve hayalin arkasından azim ve kararlılıkla ilerleyerek ulaşılmaz sanılan doruklara nasıl konulabileceğini gösteren bir kartaldır o. Kurduğu *Mavera* dergisi ve *Akabe Kitabevi*'yle kelimeleriyle birlikte uçarak dünyanın her bir yanına düşüncelerini taşıyan bir kartal...

Mavera'da yönettiği "Okuyucularla" köşesiyle kendinden sonra yetişen yüzlerce yeni şairin, çocuk kitaplarıyla yeni neslin, genç yaşına rağmen hayatını kaybetmesine sebep olacak hastalık karşısında gösterdiği kabul ve teslimiyetle tüm insanlığın yol göstericisidir.

Cahit Zarifoğlu'nun hayat hikâyesine ses veren *Bize Sözlerimizden Çok Yüreğimizden Anlayan Gerek* isimli bu biyografik çalışma bir şairin edebiyat alanındaki yolculuğu değildir sadece. Onun hikâyesine tanık olmak bir şairin şairane üslubundan vazgeçmeden her alanda yazarak seslendiği geniş kitleye çağın kaybolan değerlerini, yaşamın anlamını, İslami duyarlılığın önemini haykırması açısından da önemlidir.

Görebilen ve anlayabilenlerden olmak dileğiyle...

Seda Eroğlu

**“Çocuklar çok çabuk büyüdüler ve
neneler onları avutmak için ancak
geçmiş tarihimizin gerçeklerini
anlatmaya başladılar.”**

– Cahit Zarifoğlu

**“Kapı aralığında baktığımda
görebildiğim en güzel şeydir;
yaşamak.”**

– Cahit Zarifoğlu

-I-

“Büyüyorum, dünya henüz birkaç odalık bir ev ve bunun küçük avlusundan ibaret benim için.”

- Cahit Zarifoğlu

Cumhuriyet sonrası toplumsal yapının dönüştüğü, kadının toplumsal yaşama katılımının ve kadın erkek birlikteliğinin sağlandığı bir dönemde gelmişti Hâkim Niyazi Bey başkent Ankara'ya. Bu dönem Cumhuriyet'in modernleşme projesinin hayata geçirildiği dönemdi aynı zamanda. İlk görev yeri olan Maraş Kurtuluş İlkokulu'na 1931-1932 eğitim öğretim yılı için öğretmen olarak atanmasının üzerinden yedi yıl geçmişti. Oldukça çalkantılı yedi yıl...

Düşünüyordu da kendi çabalarıyla bir hayat kurmaya ve hayata tutunmaya çalıştığı o zamanlarda

henüz on sekiz yaşındaydı. Öğretmenliğe başlar başlamaz ilk evliliğini de yine bu yaşında yapmıştı. Bu evliliğinden Yüksel ismini verdikleri bir kızı olmuştu. Ne yazık ki çok sürmeyen evliliği ayrılıkla sonuçlanmış ve tekrar evlenerek Necati isminde bir erkek ve Güngör adında bir kız çocuğuna daha sahip olmuştu. Yürümeyen ikinci evliliği de hüsrarla sonuçlanmış, yine ayrılık yolları görünmüştü. Üçüncü evliliğini ise 1937'de Maraş'ın tanınmış ailelerinden Evliyazadele-
rin kızı Şerife Hanım'la yapmış, böylelikle Şerife Hanım, aralarında Cahit'in de olduğu dört çocuğunun annesi olma yolunda ilk adımını atmıştı.

İşte şimdi Şerife Hanım'la Ankara'daydılar. Öğretmenliği bırakarak Kurtuluş İlkokulu'ndan ve Maraş'tan ayrılıp başkente yerleşmişlerdi. Niyazi Bey Ankara Defterdarlığı'nda memuriyete başlamıştı. Hem çalışıyor hem de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne devam ediyordu. Hayat Niyazi Bey için ev, iş ve okul arasında akarken Şerife Hanım ilk oğulları Sait'i dünyaya getirdi. Yıl 1939'du. Sonraki yıl ise *Zarifoğlu* ailesi artık dört kişiden oluşuyordu. Niyazi Bey'in üç asır kadar önce Kafkasya'dan Maraş'a gelip yerleşen büyük dedesi Zarif'in ismi Soyadı Kanunu'nun kabulüyle *Zarifoğlu* olarak tarihe kazanmıştı ve zarif şair Abdurrahman Cahit Zarifoğlu nüfus cüzdanında 1 Temmuz 1940 yazıyor olsa da aynı yılın mart ortalarında penceresinden Altındağ'daki Hacı Bayram Camii görülen bir evde dünyaya geldi.

*“Doğduğum günün akşamı dedemin kulağıma
ezan okuyan sesiyle müezzinin sesi çakışana
kadar düştüm.”*

- Cahit Zarifoğlu

Yıllar sonra kendi zihninde şöyle canlandırdı ilk günlerini:

“Evlerin loş köşelerinden nemli beşiklerin sesleri duyuluyor. Komşu beşiklerin ahaliysiyle aynı gölgelerin altındayım. Yeni doğdum. Kırkımı yeni doldurdum. Birbirine ekli fısıltılar duyuyorum. Yerin altında biraz uzağımda benim gövdem kadar bir yürekten geçiyor durmadan harf olmadan. Beyaz bezlerin arasındayım, sıkıca sarılmışım omak gibi kaskatı dimdik yatıyorum beşiğimde bakıp görmüyorum görüyor tanı-mıyorum. Biraz büyüyorum. Babam bugün caminin sakallı ihtiyarına götürüyor beni. Sımsıkı bir beyazın içindeyim. Güzel bir Mayıs sıcağındayız hepimiz. Kokular duyuyorum fakat isimlerini bilmiyorum. Ve babam ona veriyor beni Hacı Bayram Hazretlerinin virdini sürdüren türbe hadiminin elindeyim. Sakallarının arasındaki ağza bakıyorum aralanıyor, yanıp

sönen küçük parıltılara bakıyorum. Dua ederken kelimelerin harfler olmadan içinden geçtiği yüreğin göğüs kafesine gelen başım çalkantıya dayanamıyor kaçıyorum renkli camların ışıklarına fakat hayır caminin altındaki ışıklı yollarda koşmaya başlıyorum küçücük sarı çiçekler küçük temiz beyaz atlar küçük şarkılar el ele yokuşlar...”

Derken bitti küçük Cahit’in bebeklik düşü, büyüdü. Ankara’nın bir başkent olarak kendini göstermeye çalıştığı o yıllarda küçük Cahit de aynı şehrin seması altında karıştı hayata. Önce ayakları yere bastı, sonra ilk kelimeleri döküldü dudaklarından. O şehrin sokaklarında koşturarak tanıştı çocuklukla.

*“İşte
Böyle böyle
Büyüyorum
Bir gündüz geliyor
Bir gece.”*

– Cahit Zarifoğlu

* Zarifoğlu, Cahit. *Yaşamak*. Beyan Yay. İst. 2020, s. 148. Bu kitaptaki tüm alıntılar imla ve yazım şekline dokunulmadan aktarılmıştır.

Günler, aylar, yıllar akarken birbiri ardına, Cahit'in hatıralarında yer edinemeyen yaşlarının şehirden şehire taşınmaları da başladı babası Niyazi Bey'in Hukuk Fakültesi'ni bitirip ilk görev yeri olan Silvan'a hâkim olarak atanmasıyla. Önce Silvan, sonra sırasıyla Siverek, Siirt, Tunceli. Yol uzun, yolculuk zahmetli. Sait henüz üç yaşında, Cahit ise iki... Karlı bir kış günü gelip yerleştikleri, yer seviyesinin altında bodrum kat bir dairede kareledi ilk anısını zihni.

İki buçuk yaşındaydı. Kalın, kirli-beyaz badanalı, kaba ve serin bir duvarın üzerinde küçücük bir pencere görüyordu ve ardındaki aydınlığı... O aydınlığın sanki boşluğa tutunarak durabildiğini düşünüyordu. Ne öteki duvarları, ne kapıyı, ne eşyaları, odanın öteki hiçbir şeyini ve evin diğer bölümlerini, sokakları ve kasabayı, insanları ve kendi yakınlarını başka hiçbir şeyi bilmiyor, hatırlamıyordu. Sadece o kalın serin duvar vardı. Büyüdüğünde hafızasında kalan bu kalın duvarın neyi ifade ettiğini hatırlayacaktı.

Küçük Cahit'in Silvan'a ait hatırladığı başka anısı var mıdır bilinmez, o henüz annesinin sıkı sıkı tuttuğu elini bırakmamışken; daha aynı yılın kışında bir kez daha yola koyuldu Zarifoğlu ailesi. Bu kez Baykan'a, ardından Siirt'e. Üst üste birkaç yılı aynı şehirde geçirmedeğinden olsa gerek Cahit çocukluğunu da hiçbir yere sığdıramadı. Tam bir yere alışacak, ait olacaktı derken, yine önüne yeni bir yol, yeni bir şehir, yeni

hikâyeler çıktı. O da bu hikâyelerden birinin kendini hiçbir yere ait hissedemeyen özgür kahramanı olmayı seçerek kendini hikâyesine bıraktı. Gözlerini kapatıp şehirlerin üzerinde kuşlar gibi süzöldü bir süre. Yorgana sarılmış bedeniyle katır sırtında Baykan'dan Sirt'e doğru yaptıkları zorlu yolculuğu, geçtikleri karlı düzlükleri, mola verdikleri sıvası dökölmüş kerpiç duvarlı hanı, odadaki ocakta yanan tezeğin kokusunun ciğerlerine doluşunu seyretti yukarıdan. Sonra Siverek'te açtı gözlerini.

*“Uçmayı öğrenmeden göçmeye mecbur kalmış
bir kuş gibi kalbimiz.”*

– Cahit Zarifoğlu

Çocukluk denilen hülyalı, dingin bir denizdeydi şimdi. Aile gemisi tekin ve güvenli... Hafızası artık anları hatırında tutabilecek kadar diri. Henüz okula başlamadan annelerinin karatahtada verdiği uğraşlarla söktüler yeni alfabeyi. Sonra basit matematik işlemleri, resim alıştırırmaları, derken ekilmiş oldu kâğıt kaleme sevda tohumları. Öyle ki bu tohum içten içe filizlenmeye bile başlamıştı. Bu görünmez filizi ilk